

nder de

ben da Veltman
Brouwershaven,
lid, gepreikt in
kent, hebben we
er ds A. Scheele

volgen. Het syno-
den dag. We ver-
blijden ons daar-
als hetgeen geen
ook geen „erken-
tarlans de waar-
de Vrede.

stand gehouden
t meer door hun
dank accepteerend
voor den troon
s waarom heeft
in Schilder een
t dat de Heere
ing bekrone? Als
dan geen gebeds-
gen van al die
in alle propagan-
zeldde geestelijke
zooveen hebben?
le tienmalen meer
erichten, en aan
ninee zei onlangs
we blijven maar
een machtsstrijd",
dan wij ons per-

K. S.

r.

vrijgemaakt pre-
telde mij van zijn
leerzaam, dat ik,
acht geoordeeld
n vergissingen te
ij me had meege-
geven bericht:

Bij monde van
eraad van Onder-
rustig in de pas-
acament door den
terwijl ik overal
n voor de vrijge-
of preekte in On-
d. hand had ge-
Dijk v. Groningen
vas het antwoord,
t, als eenige actie
werd, dadelijk de

H. Brink.

us hier een offi-
maakte kerken te
wat op het stand-
quasi-interpretatie)
niet in één plaats
zaamheid, welke
als zoodanig. In
g tientallen ambts-
avond hadden ge-
el, ds D. v. Dijk
eenmaal preeken
k.

alden avond niet
bben, zelfs puur-
hielp de over-
in diezelfde om-
tan andere predi-
erken, en aan wie
men kalmpjes van
aan de gerefor-
root gedaan had.
derbos laat een
men mede op zijn
ord legde ik on-
ot.

K. S.

Kerk van En-
uren etc. volgende

te Enschede

... door den Doop
te Enschede en
aal.

g, welke de Hei-
rdt en de Sacra-
Christus, boven-
ngen in haar ge-

v.n.:

Praeses

Scriba.

Church at

the Holy baptism
inschede (Holland)
Supper.

The aforesaid Consistory requests any Church con-
gregation, which accepts The Holy Scripture as the
Word of God and administers the Sacraments in ac-
cordance with the institution of Jesus Christ, to receive
the aforesaid brother in its community.

On behalf of the aforesaid Consistory:

President.

Secretary.

Het leek ons niet ondiensig, dit stuk hier ter kennis-
neming door te geven.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Een lezer, dhr. A. T. v. O. te N. schrijft ons:

Zions Roem en Sterkte.

Verklaring der Nederlandsche Geloofsbelijdenis

van

Ds. A. Rotterdam

opnieuw uitgegeven, en bij ons kerkelijk publiek

ingeleid door Dr. A. Kuiper.

(Uitgave Gebr. Hoge 1900).

Dr. Kuiper schreef daarin een voorwoord voor de

eerste en tweede uitgave.

In de eerste uitgave schrijft Dr. Kuiper:

"Het kan zijn nut hebben, hier nogmaals te herinne-
ren wat onze Prof. Maresius over het verschil tusschen
Gods Woord en de Confessie schreef: „Vooreerst, de
H. Schrift is rechter over de Confessie, nooit de Con-
fessie over de H. Schrift."

Ten tweede, de H. Schrift is Gods Woord, de Con-
fessie wat haar eigen uitdrukking aangaat, een woord
van menschen.

Ten derde, de H. Schrift is noodzakelijk ter zaligheid,
de Confessie is alleen noodzakelijk voor de positie en
het verband der kerken.

Ten vijfde het gezag der H. Schrift bindt de con-
scientie zonder meer, maar de Confessie bindt de con-
scientie alleen krachtens het verband, waarin we met
de kerken staan."

Bij de tweede uitgave luidt het slot van Kuipers
voorwoord als volgt:

"wel heeft men mij tegengeworpen, dat deze penne-
vrucht van Rotterdam toch in meer dan één opzicht hun
gelijk schijnt te geven, die de latere voorstelling van
de waarheid tegenover de voorstelling uit de 16e eeuw,
die door mij opnieuw bepleit is, in bescherming namen,
en daaruit afgeleid dat ik „Zions Roem en Sterkte"
uit dien hoofde lever onderdrukken dan verspreiden
moet. Alleen, wie zoo oordeelden schrijven mij een
exclusivisme toe, dat ik nooit heb voorgestaan. Steeds
liet de Gereformeerde Belijdenis een speelruimte open,
die door de twee zijden van waar men een leerstuk
bezien kan, geëischt wordt.

Amsterdam, 1 Juli 1900.

KUIPER.

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Nogmaals:

Rotterdamsch beroep op Walaëus. Of: Wie zou „zakken"?

Naar belofte zeggen we nog iets over Walaëus, in
antwoord aan dhr. Bouwmeester.

I. In ons allereerste korte artikelje over Walaëus —
13 Juli 1945 — hadden we opgemerkt, dat Calvijn door
hem met instemming wordt aangehaald, ook als deze
beweert, dat de kinderen gedoopt worden tot toekom-
stig geloof en bekeering.

Merkwaardig is hierop de reactie van den heer Bouw-
meester. Zeker, aldus luidt het bescheid, Calvijn zegt
dat wel, maar: vergeet toch niet, dat Calvijn dit zegt
in een polemiek met de Wederdoopers.

Alsof daarmee het gezegde van zijn waarde beroofd
was! Onverschillig tegen wie Walaëus de degen op-
neemt, — als hij tegenover een valsche redeneering
die van de Schrift plaatst, dan moet hij toch zeker be-
doelen: zoo zegt de Schrift?

Maar overigens, als dhr. Bouwmeester dan toch uit
het verband, waarin Calvijn iets zegt, iets halen wil,
nu, laat hem dan beter lezen. Op de door mij aange-
haalde plaats (I. 493) strijdt Walaëus volstrekt niet
tegen de Wederdoopers. HIJ HEEFT HET DAAR OVER
DE ANDERE PROTESTANTEN. Handelende over de
noodzaak, om de kinderen te rekenen onder de geloov-
igen, zegt hij: maar hoe het nu met dat geloof der
kinderen staat, daarover zijn de schrijvers het niet
eens. Eerst geeft hij dan het woord aan DE LUTHER-
SCHEN (493, a, in marg.) en stelt tegenover hen het ge-
voelen der Reformators (493, b, in marg.). De Luther-
schen wilden geloofwaardig maken, dat de kinderen
ook met een actueel geloof waren begiftigd. Ze gaven
toe, dat naar uitwijzen van de feiten dit „actuele" ge-
loof niet zoo kon zijn als bij de volwassenen. Het was
dan ook, zoo zeiden ze, een niet nader te verklaren
acte (493, a). Dan haalt Walaëus Augustinus aan. Bij
hem vindt men soms uitspraken, waarin kortweg het
geloof aan de kinderen ontzegt wordt. Daarnaast even-
wel staan bij Augustinus andere passages, waarin ge-
zegd wordt, dat de H. Geest in hen woont of:
dat ze te tellen zijn onder de geloovenden. Men kan
deze tweërlei gedachte slechts rijmen, aldus Walaëus,
door te concluderen, dat Augustinus, als hij aan de
kinderen het geloof ontzegt, daarmee het actuele ge-
loof op het oog heeft. Reeds Augustinus is dus tegen
de Lutherschen.

En daarna komt hij tot de meening van de Gerefor-
meerden.

Eerst krijgt Beza een beurt. Zeker, ook hij rekent de
kinderen onder de geloovigen. Niet onder de ongeloo-
vigen. Zou nu de conclusie te trekken zijn, zoo b.v. op
de manier van het bekende synodale Praeadvies der
H.H. Ridderbos en Polman, dat derhalve Beza het
synodale gevoelen deelt? Gezegd Praeadvies is dien-
aangaande zeer verzekerd, we komen er nog op terug
in latere artikelen. Maar een goed „synodaal" zal het
gevoel van koudwaterbad krijgen, als hij Walaëus over
Beza hoort. Hoe bedoelt Beza dat, als hij de kinderen
wil rekenen onder de geloovigen? De vraag is te meer
interessant, omdat de „synodocratische" kerken enkele
malen probeerden zich te bedienen van den term: (de
kinderen) rekenen onder de geloovigen. Beza zou de
formule aanvaard hebben ten minste vóór een scherpe
gedachtenwisseling. Maar wat wil hij zeggen met dat
„rekenen onder de geloovigen"? Is het zóó bedoeld, dat
zij reeds wedergeboren zijn, en derhalve de geloofs-
kruis bezitten (wij spreken in synodalen stijl)? Och
neen, o neen. Walaëus leest Beza aldus (en ik vertrouw
hem de kunst van Beza-lezen beter toe dan den auteurs
van het synodale Praeadvies): dat Beza van oordeel is,
dat het geloof hunner ouders hun wordt toegerekend
(geimputeerd). Toegerekend, evenals Adams zonde. Die
toerekening zou dan geschieden krachtens het ver-
band. Het toegerekende geloof is dan niet hun eigen
geloof, maar een vreemd geloof, het geloof van een
ander.

Walaëus wil daar niet van weten. De vergelijking
met Adams zonde, aldus op zijn beurt Walaëus, gaat
niet op. Want in Adam hebben wij zelf gezondigd.
Maar wij lezen nergens, dat we „in" onze ouders heb-
ben geloofd.

Daarom wendt Walaëus zich in dezen van Beza af,
om te verklaren, dat hij zich eerder thuis voelt in het-
geen Calvijn ervan zegt. Calvijn niet alleen. Maar ook
de meeste anderen. De meeste! Volgens Calvijn worden
de kinderen gedoopt „tot toekomstig geloof". En tot
toekomstige bekeering.

Zou dhr. Bouwmeester nu niet liever zijn conclusies
trekken uit het feit, dat Walaëus hier niet tegen de
Wederdoopers strijdt, doch polemiek voert naar bin-
nen? Zonder evenwel eraan te denken, Beza of gelijk-
gezinden voor te dragen tot schorsing, en zoo?

2. Ja, maar, zoo zegt dhr. Bouwmeester, de Reforma-
tie-redacteur legt den nadruk op dat woord „toekom-
stig". Dat had niet „gemoeten", want Calvijn is met de
Wederdoopers aan 't polemiseren. Nu hebben we
daarover het onze reeds gezegd. Toch willen we nog
wel luisteren.

Dhr. B. vervolgt: ge moet erop letten, dat Calvijn hier
bedoeld heeft, dat het zaad van bekeering en geloof
toch bij de kinderen aanwezig is. Dat zaad des geloofs
gaat in de kinderen schuil, volgens Calvijn. Er is dus
in hen een beginsel en zaad der wedergeboorte. Con-
clusie: de synode zag het goed. Het Praeadvies ook.
Als dhr. Bouwmeester leest: „zaad des geloofs", dan
denkt hij prachtig, dat is dus „inwendig" heiligheid;
wedergeboorte.

Maar die conclusie is „weer onjuist. Ze gaat uit van
de onderstelling, dat het „hebben van het zaad des
geloofs" zou INSluiten dat er ook reeds een wer-
king van dat zaad is. Walaëus evenwel wijst die con-
clusie als al te haastig af. Zeker bij „sommige" kin-
deren kan wel eens een of andere verborgen heilige
qualiteit zijn (Opera I. 488, a). Maar dat is geen regel.
Sterven kinderen in de prille jeugd, dan gelooven wij
het beste. Maar komen de kinderen tot rijper leeftijd,
blijven ze leven, dan zien wij bij sommigen dat zaad
des geloofs vroeg kan opschieten, bij anderen evenwel
pas later, al haar het God den Heere goedgedacht heeft,
met dat geloofsaad mee te werken (coöpereren).
(I. 494, a).

Er moet dus iets bij-komen, volgens Walaëus, iets
moet bij dat „zaad" bij-komen. Het zaad zelf is de zaak
zelf nog niet.

En dat dit bij Walaëus meenens is, leert hetgeen hij
zegt omtrent Paulus. Paulus, aldus Walaëus, wist zich
van moeders schoot afgezonderd door God (Gal. 1:15).
Maar eerst als volwassene is hij krachtig geroepen
tot de gemeenschap met Christus (I. 223, b).

In dit verband is ook leerzaam wat Walaëus zegt van
de „heiligheid", het „geheiligd-zijn" der kinderen:
de beroemde tekst uit I Cor. 7:14. Het Praeadvies heeft
het wel zeer stoute stukje bestaan, te beweren, dat
„naar de algemeene exegese" van de dagen der refor-
matoren die in I Cor. 7:14 gepredikte heiligheid der
kinderen ziet, NIET op een uitwendige verbondshei-
ligheid, MAAR op de „inwendige" (het schema is be-
kend); die heiligheid van I Cor. 7:14 beteekent vol-
gens het Praeadvies „de uitdeling der vervloeking
van nature en de vernieuwing des levens in de weder-
geboorte" (Pr. 73, o.a. p.). Het is duidelijk, dat wie deze
heiligheid heeft, haar niet meer kan verliezen. Zal dus
Walaëus voor den synodewagen te spannen zijn, dan
moet ook hij verklaren, dat de in I Cor. 7:14 bedoelde
heiligheid onverliesbaar is bij wie ze eenmaal heeft.
Onverliesbaar dus bij ieder, die „den Geest heeft", zóó,
als dhr. Bouwmeester en de door hem gevolgde synode
die uitdrukking verstaan hebben wil (alreeds weder-
geboren zijn).

Maar nu Walaëus zelf?

Hij verklaart, dat men in de in I Cor. 7:14 bedoelde
heiligheid wel kan verliezen. Zonder uitzondering, aldus
zegt hij, I. 223, b, heeten de kinderen der geloovigen
in I Cor. 7:14 heilig. Maar in één adem laat hij erop
volgen, dat dit een verbondsheiligheid is. En hij heeft
het dan meteen over hen, de niet uit deze heiligheid
uitvallen. Die er NIET van uitvallen — geen bonds-
brekers dus zijn —, DIE moeten wij als heilig krach-
tens 't verbond erkennen. Ook elders (494a) noemt hij
de in I Cor. 7:14 bedoelde heiligheid „verbondshei-
ligheid". Het is „althans" (saltem) verbondsheiligheid;
bijkbaar wil hij met zijn „saltem" (althans) waarschu-
wen tegen de... opvatting van het Praeadvies. Zie
ook I. 219 a.

3. Dhr. Bouwmeester zit wederom al te zeer vast in

zijn „synodale" vooroordeelen. Verleden week zezen
we dat reeds op een enkel punt aan. Hij wil persé uit
Walaëus puren de synodale meening, dat men om het
sacrament te kunnen BEDIENEN aan de kinderen, het
geloof in hen moet ONDERSTELLEN ALS AANWEZIG.
Vandaar, dat hij zoo gretig den vinger legt bij Walaëus'
uitspraak, dat ook in de kinderen geloof vooraf ver-
eischt wordt.

Nu merken wij reeds op dat „vooraf eischen" iets
anders is dan „tevoren onderstellen". Maar dhr. B. komt
ortegen op, dat wij Walaëus de meening toeschrijven,
dat voor de krachtadige werking van het sacrament
geloof vooraf geëischt wordt (praexigitur). Hij wil met
alle geweld het werkwoord „vooraf-eischen" gelezen
hebben als ware het gelijkwaardig met „onderstellen".

Toch vorgist hij zich. We vinden bij Walaëus, gelijk
ook bij Pareus (in zijn verdediging van Calvijn tegen
den roomschen Bellarminus) b.v. een bespreking van
de kwestie, of de sacramenten nu alleen maar de be-
loofde zaak verzegelen (obsignatief), dan wel, of ze
ook die belofde zaak ons laten toekomen (exhibitiief),
hoar werken (operatief). Zoowel Calvijn als Walaëus
(b.v. I. 477a) kiest voor de meening, dat ze ook exhi-
bitief zijn. Alleen maar: bij goed GEBRUIK. En het
GEBRUIK van den doop, d.w.z. het geloof gebruik
door den gedoopte, dat is wat anders dan de BEDI-
NING van den doop door de kerk.

Schier onmiddellijk rijst nu in ons door de synodale
candidatenmishandeling gewonde hart de actuele
vraag: verzegelen de sacramenten het aanwezige geloof?
Of: om de synodale probleemstelling over te nemen:
verzegelen ze, om werkelijk sacramenten te zijn, de
inwendige aanwezige genade?

Ja, zegt de synode. Ja, herhaalt ze. Ja, handhaaft ze
tegenover een candidaat, die zich houdt aan den Cate-
chismus. Ja, — en barsch zegt ze tot een candidaat,
die „neen" spreekt: ga weg van onzen preekstoel
Christus zelf ontzegt hem u. Ook de in partijdigheid
verblinde classis Den Haag, de classis met aanklagende
dominees, met synodocratisch-gebonden dominees, met
deputaatschappen afnemende dominees, roept: ja, weg,
candidaat, weg van onzen kansel.

Maar Walaëus zou zeggen: hoe zijt gij zoo betooverd?
Niet het geloof wordt verzegeld, doch de belofte.

Uitvoerig betoogt hij dat, I. 477, b.

Aldus:

1) Er zijn er, die tegenwerpen: indien God in de sa-
cramenten „bezeget", dan geeft Hij ook de betekende
zaak aan allen, want Hij is waarachtig.

2) Niet waar, zegt Walaëus. Ge moet nl. in de sacra-
menten onderscheiden tusschen tweërlei: a) het
woord-van-bevel; b) het woord-van-belofte. Hetgeen nu
in de sacramenten verzegeld wordt, is, strikt genomen,
het woord-van-belofte, niet het woord-van-bevel.

3) Een voorbeeld? Denk aan den doop. In den doop
is metterdaad een woord-van-bevel: die geloofd zal heb-
ben en gedoopt zal zijn. En het woord-van-belofte?
Dat luidt: die zal het eeuwige leven hebben (d.w.z.
Christus aandoen, vergeving der zonden hebben, we-
dergeboorte, hemelsche zaligheid). Deze BELOFTEN
worden in den doop verzegeld. MAAR HET GELOOF
WORDT TEVOREN „VEREISCHT". Dat hoort bij het
woord-van-bevel. Het wordt „tevoren vereischt". Hier
staat hetzelfde woord (praexigitur), dat dhr. Bouwme-
ster een bewijs vond, dat ook Walaëus geloof als aan-
wezig veronderstelde om te kunnen doopen.

4) Maar dat Walaëus hier, zooals wij zeiden, het oog
heeft op de uitwerking van den doop, bij recht GE-
BRUIK, dat is duidelijk uit zijn vergelijking tusschen
doop en avondmaal. Ook in het avondmaal wordt
„vooraf vereischt" (weer het woord: praexigitur). Wat
dan? Dat men zich te voren recht beproeve; en dan is
de BELOFTE bij het avondmaal: met Christus verenig-
d te worden, etc.

Het befaamde woord vooraf-eischen („praexigitur"),
dat dhr. B. door zijn synodaal-beslagen bril las, krijgt
hier zijn duidelijke belichting. Het is precies hetzelfde
als wanneer in het avondmaalsformulier staat:

„Opdat wij nu tot onzen troost des Heeren Avond-
maal mogen houden, is ons vóór alle dingen noodig
(PRAEXIGITUR), dat wij ons tevoren recht beproe-
ven".

Alleen wie dit tevoren vereichte (praexigitur) in
acht neemt als conditie voor het recht gebruik van des
Heeren avondmaal, alleen die heeft er van de „uitwer-
king", de krachtadigheid, de „efficacia". Misschien
verstaat dhr. B. nu nog beter, waarom wij in ons eerste
artikelje de spatleering (door Walaëus) van het woord
„uitwerking" niet hebben „verdonkeremaand".

En nu een rouwklacht over ons huidige theologisch
onvermogen. Dhr. Bouwmeester leest ergens bij Walaëus:
het geloof wordt voor-vereischt, en roept dan:
gezegende synode, gelukkig Praeadvies, heilzame bin-
ding! En met versterkt geluid: verzegeld geloof, ver-
zegelde genade, verzegelde aanwezige genade!

Maar het is wel erg mis. Want Walaëus zegt nuchter:
dat voort-vereichte wilt u verzegeld zien? Maar goede
vriend, juist omdat het een voort-vereichte is wordt het
NIET verzegeld. Want die candidaat, dien ze bij u in
Gods naam de deur uitwijzen, die heeft mij goed be-
grepen: hij althans had verstaan, dat de sacramenten
een woord-van-belofte verzegelen, en juist niet het
woord-van-bevel. En dus ook niet het aanwezige ge-
loof. Want die aanwezigheid van geloof was nu juist
de inhoud het woord-van-bevel. Het voort-vereichte
wordt niet verzegeld in den doop. Evenmin als bij het
avondmaal de zelfbeproeving wordt verzegeld. DE BE-
LOFTE wordt verzegeld.

Is 't niet om bij te schreien, dat men zóó candidaten
wegstuurt? En dat een man als dhr. Bouwmeester, die
vroeger, toen de steer nog niet bedorven was door sy-
nodalistisch-hierarchische zelfhandhaving, zulke aardige
dingen kon schrijven over de oudere theologen, thans
zoo de kluts kwijt is? Laat men toch liever tot inkeer
komen. En boete doen. En ophouden met zijn eisch van
conformeren-de-facto, en anders... wegzenden.

Het wemelt hier van misverstanden. Hun these van de
(onderstelde) inwendige aanwezige genade dwingt de sy-

noodal-gebonden geesten in I Cor. 7:14 de „inwendige” heilichheid in te lezen. Wie deze niet heeft, nu ja, die heet dan de „uitzondering”, die evenwel „verwaarloosd” wordt. Jawel. Maar Walaeus (I, 219a) bewijst juist met het feit, dat er ook onheilge kinderen van geloovige ouders stammen, dat in I Cor. 7:14 bedoeld moet zijn: *verbondsheilichheid*.

Zegt het niets aan dhr. Bouwmeester? Wil hij nog in het „zaad” des geloofs de wedergeboorte zien? Maar dan moet hij zich herinneren, dat volgens Walaeus God met dat zaad meewerkt, en dus ons duidelijk maken, hoe God kan mee-werken met... de wedergeboorte. Ik dacht, dat Hij niet met haar mee-werkte, doch haar werkte. Spreekt Walaeus van een meewerken met een „zaad” (opdat het wasse en toename), dan is daarmee bewezen, dat het „zaad” iets anders is dan de vrucht; iets anders dan de wedergeboorte zelf, die door het Woord gewerkt wordt bij Walaeus. Zijn wedergeboorte-begrip is immers niet dat der „synode”. Het vraagpunt heeft te meer belang, voor wie weet, dat Walaeus niet welen wil van een *werkeloos* H. Geest, (I, 493, b). Een „sluimerende” (dormante) wedergeboorte kent hij dus niet. Als dus volgens Walaeus bij vele gedoopten het zaad pas laat voor den dag komt, al naar het God belijft met dat zaad mee-te-werken, dan kan niet gezegd worden dat volgens Walaeus de regel is: wedergeboorte vóór de geboorte, en dus vóór den doop. Dhr. Bouwmeester bedenkt weer niet, dat bij de ouden „den Geest hebben” vaak iets anders beteekent dan wedergeboren zijn. Hij vraagt nadere bewijsvoering. Heeft hij geduld, dan zal hij, blijven we leven, hier kunnen vinden wat hij vraagt. Het Praeadvies hopen we te bespreken.

De doop zou volgens Walaeus aanwezige inwendige genade beteekenen, en verzegelen, om waarlijk doop te zijn! Maar laat dhr. Bouwmeester hem toch geduldiger lezen. Heel het problemacomplex, zóó, als het verleden week in de „Synopsis” (het bekende leerboek) door dhr. B. bleek verstaan te worden, komt ook elders bij Walaeus ter sprake, maar dan in wat bredere behandeling, dan bij de Synopsis met haar korte stellingen het geval was. Zoo zien we Walaeus in *hetzelfde* rede-verband, dat wij verleden week uit de Synopsis leerden kennen, ook elders den strijd tegen de ubiquitairers opnemen. Vraag: Is Walaeus daar soms „synodaal”? Antwoord: neen. Want deze theoloog plaatst naast elkaar I Cor. 7:14 (reeds besproken), en Rom. 9:8, de bekende plaats, die in het synodalistische redebeleid telkens dienen moet als bewijs voor de aanwezigheid van „inwendige” heilichheid. Doch hij voor zich leest er juist de *verbondsheilichheid* in (487, b en 488, a). Om dan te zeggen: de wederbarende *kracht* van dat verband, wel, die komt op Gods lijd. Wat God aan de kinderen der geloovigen bezegelt, dat is volgens Walaeus nu juist diezelfde *afzondering* van moeders schoot af, die we hierboven door Walaeus zagen bewonderd in Paulus, volgens Galaten 1:15, en die hij daar onderscheidde van de vrucht van des Geestes krachtadige roeping. Hier (488a) onderscheidt hij ze weer. Want, zoo zegt Walaeus, al heeft God die bondsgenade (als belofte — inhoud, K.S.) bezegeld, daarom IS ZE ER NOG NIET. Nog niet aanwezig (candidaat contra synode). Soms is ze er, soms niet.

Haar als regel onderstellen! Geen sprake van, zegt Walaeus. „Sommige” (qui busdam) gedoopten hebben ze vroeg, andere pas op rijper leeftijd. Het Praeadvies met zijn (duistere) bewering: de aanwezige wedergeboorte is de regel, de „uitzonderingen” worden verwaarloosd, het breekt stuk op dit „sommige” (qui busdam). Zeker, het kan wel eens gebeuren, dat het er is. Maar regel? Wees wijzer, zoo zegt Walaeus. Het kan vóór, het kan onder, het kan na den doop (of de bevestiging), het kan ook... nooit. Wat kan? Of kan niet? Dat de beteekende zaak „aanwezig” wordt. Dat kan. Het kan ook uithijven. Maar het VERZEGELEN, dat is er altijd, zegt Walaeus (Woord-van-belofte immers, zie boven). En dan volgt het voor de „synodale” theologie wel pijnlijke beeld van koningen, die van een schenking een teeken geven na de schenking, soms tegelijk daarmee, soms ook daarvoor, dan is het teeken een teeken „tot toekomstige schenking”. MAAR HET TEEKEN WAS ECHT TEEKEN, ook al verzegelde het NIET de aanwezige schenking.

Had Walaeus in 1944 ter synode gepraeadviseerd, en ware hij geweest in de plaats van dr. Grosheide als praesens der spreekverbodcommissie, dan ware de candidaat geslaagd, en dan waren de examinatoren, plus hun spolege uit Rotterdam van hun functie ontheven.

We moeten afbreken. Slot — hopen we — volgt.

K.

S.

Naar aanleiding van het preeken van Ds H. Veltman van Den Bosch voor de vrijgemaakte kerk van Bruchterveld, heeft de kerkeraad van Den Bosch van dezen leeraar geëisch zich voortaan hiervan te onthouden. Ds Veltman heeft hierop de volgende verklaring in den Raad zijner Kerk afgelegd:

AAN DEN RAAD DER GEREFORMEERDE KERK, „HERTOGENBOSCH.

Weleerw. en Eerw. Heeren en Broeders!

Ik acht mij verplicht nogmaals in Uw midden duidelijk uit te spreken mijn gevoelens t.a.v. de kerkelijke kwestie, die ons reeds zoo langen tijd hebben bezig gehouden.

In de vergadering van den kerkeraad van 3 Jan. 1944 heb ik met betrekking tot de confessioneel-bindende gepaakte formule uit de Korte Verklaring van Utrecht 1905: „dat het zaad des verbonds krachtens de belofte Gods te houden is voor wedergeboren en in Christus geheiligd, tot dat hij het opwassen uit hun wandel of

leer het tegendeel blijkt” — reeds mijn opvatting meegedeeld.

Ik heb toen verklaard te zullen blijven leeren, dat God Zijn verbond heeft opgericht met de geloovigen en hun zaad en dat in de H. S. geen gronden gevonden kunnen worden voor de stelling, dat alle gedoopte kinderen wedergeboren zijn of hiervoor zijn te houden.

Opnieuw is zulks geschied in de kerkeraadsvergadering van 14 Juni 1945. Ik verklaarde toen geen instemming met deze formule als confessioneel-bindende leeruitspraak te kunnen betuigen. En tevens deelde ik toen mee, dat ik de schorsingen en afzettingen van ambtsdragers, die verklaard hadden de binding aan deze leeruitspraak onmogelijk te kunnen aanvaarden, hoewel ze ten volle instemden met de Drie Formulieren van eenigheid, niet voor vast en bondig kon houden.

Daarna heeft onze kerkeraad zich nog eens gewend tot de Part. Syn. met het verzoek te willen overwegen: of op de basis van het getuigenis van de classis Tiardenberg en van het besluit van den kerkeraad van Utrecht met betrekking tot de „Verklaring van gevoelen” van in dien kerkeraad bezwaarde broeders, in haar ressort alle moeilijkheden met bezwaarde leden en kerken voorkomen konden worden en het contact met de „Vrijgemaakte” kerken en leden hersteld kon worden.

Ik heb mij voor dit voorstel laten vinden, omdat ik hoopte, dat inderdaad hier een begin van een basis voor samenspreken was, hoewel ik meteen overtuigd was, dat punt 1 van de Verklaring der Utrechtse bezwaarden reeds haar eigen zwakte vertoonde; terwijl bij eventuele overneming van de uitspraak van Utrecht's kerkeraad door de Generale Synode: dat nl. deze Verklaring niets bevatte, wat in strijd was met de Schrift, de belijdenisschriften en de Kerkenordening — men toch nog zou zitten met de schorsingen en afzettingen en deze daarmee niet ongedaan waren gemaakt.

Ik heb zulks ook op den kerkeraad verklaard, maar hoopte, dat de Gen. Syn. zou kunnen en willen komen tot een royaal herroepen van al de uitgesproken vonnissen.

Op de Part. Syn. heb ik ook mededeeling gedaan van mijn standpunt in de kerkelijke kwesties en onthouding gevraagd van m'n lidmaatschap der Gen. Syn. Ik heb dit breedvoerig gemotiveerd. Desondanks heeft de Part. Syn. mij als haar afgeweerde gehandhaafd, toen ik uitgesproken had, dat ik mij bij de beslissingen der Gen. Syn. zou neerleggen tot de behandeling van het Utrechtse kerkeraadsbesluit.

In groote spanning heb ik de vergadering der Gen. Syn. tegemoet gezien en haar laatste zittingen meegemaakt: zonden de harten nog weer in liefde, buigend voor waarheid en recht, tot elkander geneigd worden? Te voren had ik ook de Gen. Syn. van mijn standpunt schriftelijk op de hoogte gesteld.

Het was voor mij een zeer groote teleurstelling, toen ik de conclusies van de rapporterende commissie onder de oogen kreeg.

In deze conclusies wordt de Verklaring van de Utrechtse bezwaarden telijkelijk krachteloos gemaakt, vooral door hetgeen in sub 1-b en 2 gezegd wordt.

Ook hier weer, evenals in Toelichting en Praeadvies, wordt onderscheid gemaakt tusschen tweeërlei belofte, die bij den doop zou verzegeld worden: een algemeene of conditionele belofte voor alle gedoopten en een onvoorwaardelijke heilbelofte of heilverzekering voor de geloovigen.

En consequent moet men dan weer komen tot tweeërlei doop: een vollen en een niet-vollen.

Conclusie 1 - b handhaaft de redeneering, zooals die in Toelichting en Praeadvies reeds gevonden wordt:

- 1e. De verbondbelofte komt naar haar vollen inhoud alleen aan de uitverkorenen of wedergeborenen toe.
- 2e. De sacramenten verzegelen aanwezig geloof of geschenken, inwendige genade, welke stelling juist in de procedure met Cand. Schilder ook sterk naar voren is gekomen, toen Deputaten van de Synode hem machtigden vast te leggen, dat dit de bedoeling der Synode met haar leeruitspraak inzake het „houden voor enz.” was geweest.
- 3e. Van de kinderen weten we niet, of ze reeds in het bezit zijn van de inwendige genade; derhalve moeten wij het er maar voor houden, dus veronderstellen, dat zij wedergeboren zijn en het ware geloof reeds bezitten.
- 4e. Aan alle kinderen der geloovigen komt het recht op den doop in z'n vollen diepen zin niet toe; waar onze veronderstelling niet uitkomt en dus die inwendige genade niet aanwezig is; ontbreekt het wezen van den doop, is de doop geen doop in vollen zin.

Ook na de behandeling van de Verklaring der Utrechtse bezwaarden (met de stellingen 2 t/m 6 hiervan ben ik het geheel eens) is de confessionele binding aan de leeruitspraak van 1905/42 gebleven.

Indien deze confessionele binding nooit geëisch was, zouden veel moeilijkheden in onze kerken voorkomen zijn.

Deze binding toch is, vergeleken bij den toestand, dien we vóór 1942 hadden, geheel nieuw.

Over de „Verklaring” van 1905 kon men, zoolang ze slechts verklaring was, op onderdeelen kritiek hebben en kon verschil van meening geduld worden, hetgeen den kerkelijken vrede niet in gevaar behoorde te brengen.

Nu de bewuste uitspraak echter bindende belijdenisuitspraak is geworden, is de toestand in ons kerkelijk leven wel geheel veranderd: wat zij zegt moet nu beliden en geleerd worden als inhoud der Waarheid Gods zonder welke het onmogelijk is ambtsdrager te zijn, ja zelfs zalig te worden (want als God dit zegt, moeten we het gelooven en belijden).

Ik kan niet de bovenstaande stellingen, als op Gods Woord gegrond aanvaarden. Het is me al evenzeer onmogelijk te beloven niets te zullen leeren, wat daarmee niet ten volle in overeenstemming is.

Uit het Woord Gods is nog steeds niet aangetoond: hier is het bevel of de belofte des HEEREN, waarin Hij ons uitdrukkelijk voorhoudt: ge moet al de gedoopte en

te doopen kinderen houden voor wedergeboren. Zulke een bevel zou de God der waarheid, zonder met Zichzelf in strijd te komen, ook niet kunnen geven.

Het is me, als gevolg van het vorenstaande, ook onmogelijk de schorsingen en afzettingen van hen, die bovenstaande stellingen niet voor hun rekening konden nemen, als gegrond te erkennen.

Deze broeders zijn geschorst en afgezet als „scheurmakers”; reeds dit acht ik geheel en al onjuist; men heeft van een leer-kwestie een orde-kwestie gemaakt.

Ernstiger acht ik het evenwel, dat door deze kwalificatie is uitgesproken, dat zij zeer ernstige zondaren zijn. En als ze dit zijn, moet hieruit voortvloeien, dat zij niet slechts in Christus' Naam, ja door Hemzelf van den kansel geweerd worden, maar ook dat zij door Hem van den Disch des Verbonds uitgesloten worden en bij volharding in hun zonde buiten Zijn kerk en koninkrijk gestooten.

Ik ben vast overtuigd, dat dit de wil van den Koning der kerk niet kan zijn. En wat Hij in den hemel niet voor vast en bondig verklaart, mogen wij op aarde niet voor vast en bondig houden.

Het is me voorts onmogelijk goed te keuren, dat deze broeders geschorst en afgezet zijn op grond van een interpretatie van art. 31 der K.O., die niet de juiste is.

Als b.v. de meerderheid van Kampen's kerkeraad uitsprekt: dat hij br. K. Schilder niet alleen niet mag excommuniceren, maar ook zijn afzetting niet voor vast en bondig kan erkennen; en dat hij de binding aan de leeruitspraken van 1942, inzake het houden voor wedergeboren van het zaad des verbonds om des gewetens wil evenmin aan anderen kan opleggen als voor zich aanvaarden — dan is m.i. een dergelijke uitspraak en het handelen daarnaar ten volle gewettigd op grond van art. 31 der K.O.; temeer omdat deze kerkeraad na zijn uitspraak het voornemen had dit langs den kerkelijken weg opnieuw aan de orde te stellen.

En indien men al van oordeel was, dat hier reden was voor ingrijpen „van hoogerhand” (hetgeen ik ontken), dan had niet afzetting mogen plaatsvinden, maar een verbreken, zij het tijdelijk, van het verband met deze kerk.

Ik onderschrijf nog steeds hetgeen Ds Jansen gezegd heeft in zijn: „De bevoegdheid der meerdere vergadering”: „Maar als nu een mindere vergadering toch volhoudt, zelfs tegen het besluit der generale synode in, welke bevoegdheid blijft er dan over voor de meerdere vergadering? Kan een classe, of particuliere en generale synode dan „doen wat des kerkeraads is” en een onwilligen kerkeraad afzetten? Neen, zulk een ingrijpende en dwingende macht heeft een meerdere vergadering niet. Haar blijft, naar analogie van de tuchtaatregelen over de gewone leden en over de ambtsdragers, niet anders over dan het kerkverband met zulk een kerk, eerst tijde lijk en gedeeltelijk, en zoo dat niet baat, tenslotte volstrekt en voorgoed te verbreken.”

Door deze en andere maatregelen blijkt hoe langer hoe meer, dat tusschen Koning Christus en de door Hem geroepen en aangestelde ambtsdragers zich een macht inschuift, die de soevereine hoogheid van Christus Zelf verdonkert.

Het is mij onmogelijk Gods zegen af te bidden over alles, wat er geschied is en geschiedt. Ik ben overtuigd, dat om deze zonden Gods zegen niet kan rusten op het kerkelijk leven — en van terugkeer is, ook blijkens de laatste zittingen der Synode geen sprake.

Omdat ik de schorsingen en afzettingen niet als rechtvaardig en gegrond kan erkennen, heb ik ook aan het verzoek van mijn eerste gemeente, Bruchterveld, op Zondag 19 Aug. j.l. voldaan om in haar midden het Woord Gods te bedienen. Ik blijf de ambtsdragers in de Vrijgemaakte Geref. kerk aldaar erkennen als van Christuswege geroepen tot verzorging van Zijn gemeente.

Er is een diepe scheur getrokken in ons kerkelijk leven. Niemand kan en zal dit meer betreuen dan ik. Ik heb gebeden en geworsteld en naar de mate van mijn krachten gedaan, wat ik kon, om dit alles te voorkomen. Het heeft niet zoo mogen zijn. Van revisie-pogingen en voortgaande protesten is, zoolang geen hartgrondige bekeerling op onze meeste kerkelijke vergaderingen doorbreekt, naar mijn overtuiging niets te verwachten. Alleen in den weg van liefde, waarheid en recht kan de eenheid van het gebroken verband worden hersteld; als de confessionele binding aan de leeruitspraak herroepen wordt en de schorsingen en afzettingen ongedaan worden gemaakt, zal de eenheid weerkeren. Daarvoor kan en zal mijn gebed blijven optijen tot den troon van Gods genade.

Ik heb gemeend nog eenmaal duidelijk mijn standpunt te moeten zeggen en verzoek thans den kerkeraad te willen uitspreken:

of hij mijn standpunt in deze deelt; en zoo niet of er voor mij dan nog plaats is in het Geref. kerkelijk leven en als predikant van de Geref. kerk van den Bosch.

Met br. groeten Uw
Ds H. VELTMAN.

CONFERENTIE VAN JEUGDLEIDERS
(Vrijgemaakt naar art. 31 D.K.O.)
van West-Nederland 1945.

WAARDE VRIENDEN EN VRIENDINNEN.

Als resultaat van de conferentie van jeugdleiders van onze Geref. Kerken, vrijgemaakt naar art. 31 D.K.O. (21 en 22 Aug. l.j. te Zwijndrecht gehouden), hebben we het genoege U te doen toekomen de zeer uitvoerig besproken en BLIJN UNANIEM aanvaarde CONCLUSIES.

Een min of meer uitgebreid verslag van deze conferentie, waarop als referenten tegenwoordig waren de heeren prof. Dr. K. Schilder, ds. J. C. Jansen, J. van Noort en C. Schout, hopen we spoedig deze in druk ter beschikking te stellen van geïnteresseerden.

We meenen echter goed te doen, wanneer we deze conclusies nu reeds ter algemeene kennis brengen, wijl deze als RICHTLIJNEN kunnen worden beschouwd voor den gang van ons Jeugdwerk. Dat we deze conclusies aandienen als RICHTLIJNEN berust niet alleen op het feit, dat genoemde conferentie deze ALGEMEEN aanvaardde, maar niet minder op het feit van de uitge-

breide, A
ferentie.
king kan
onder om

Het vo
conclusie
rijshewe
gite 1461

voorloopi
denna e
BRANDS

Den Has
JANSE
ROORDA

C. SCH
Haag;
Papendun

Vooris
lijk taylor
de Jeugd
met alle
begonnen

Corresp
Jeugdwer
zende me
te Berkel

Met de
standige
made ons
met een l

medewerk
het barne
koers me

SCHRIFT

Berkel (Z-

van de
Kerke
houde

1. De d
het i
word
naleve

2. De n
onze
borer
en v
hetge

Synod
satie

3. De
word
HEIL
band

4. De c
het
TAC
voor

den

HAARLE

meer O.Z.
lem de vo

De kerke
meer O.Z.
van de ke

Aangezi
Synode va
des verbo
voor wede

het opwas
blijkt”, als
dus als ul
niet aanva

het ambt

1e. dat d
worde

en bek

2e. dat de
1905 (J
werd),
volger

over h
midde
geen

3e. dat h
bindin

heeft
ambtsa
binding

wilder
de Dr

4e. dat d
Kerke

5e. dat d
slagen
van h

rechte
dat zij

6e. dat d
de ke
is, die

basis,
nader

heid;
7e. dat h

stione
vaarde
met v

eenhe
waten

8e. dat h
over t
node v